

رابطه بین محافظه‌کاری مشروط و غیرمشروط با میزان پیش‌بینی سود

محمد حسین ستایش* حمید رضا رضایی** احمد اسحاقی***

تاریخ دریافت: 1391/01/20 تاریخ پذیرش: 1391/03/18

چکیده

هدف اصلی این پژوهش بررسی ارتباط بین محافظه‌کاری و میزان پیش‌بینی سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. برای کمی کردن محافظه‌کاری مشروط از دو معیار ضریب منفی جمع ارقام تعهدی اختیاری (غیرعملیاتی) به جمع دارایی‌ها و نسبت سود خالص قبل از ارقام غیرمترقبه به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام و برای کمی کردن محافظه‌کاری غیرمشروط از دو معیار نرخ ارزش دفتری به ارزش بازار خالص داراییها و ضریب منفی جمع ارقام تعهدی به میانگین جمع داراییها استفاده شده است. فرضیه‌های پژوهش در سطح هر صنعت و در سطح کل صنایع مورد بررسی قرار گرفت. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که بین ضریب منفی جمع ارقام تعهدی اختیاری (غیرعملیاتی) و سود پیش‌بینی شده در سطح کل صنایع رابطه معناداری وجود ندارد. رابطه معنی‌دار بین نسبت سود خالص قبل از ارقام غیرمترقبه به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام و سود پیش‌بینی شده شرکت‌ها در صنایع ماشین‌آلات-تجهیزات، الکتریکی و کاشی-سرامیک وجود دارد ولی در سطح کل صنایع به‌صورت تجمعی این رابطه صادق نیست. علاوه بر آن، عدم وجود رابطه معنی‌دار بین نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار خالص داراییها روی پیش‌بینی سود شرکت‌ها در صنایع الکتریکی و غذایی-آشامیدنی برقرار است بنابراین در صنایع دیگر و در سطح کل صنایع این فرضیه تأیید شده است. در نهایت نتایج بیانگر عدم وجود رابطه معنی‌دار بین ضریب منفی ارقام تعهدی به میانگین داراییها بر روی پیش‌بینی سود می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: محافظه‌کاری مشروط، محافظه‌کاری غیرمشروط، پیش‌بینی سود.

1- مقدمه

افشای داوطلبانه اطلاعات مالی از طریق پیش‌بینی سود، در عصر حاضر اهمیت زیادی یافته است. برای مثال با تشخیص پیش‌بینی داوطلبانه سود در کاهش تقارن اطلاعاتی، کمیسیون بورس اوراق بهادار، در اوایل سال 1973 برای اولین بار، به منظور تشویق مدیریت به ارائه پیش‌بینی‌های داوطلبانه، به شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اجازه افشای پیش‌بینی‌های سود را داد و دو سال بعد شرکت‌ها را ملزم به انتشار چنین اطلاعاتی کرد. در آوریل سال 1976، این الزام به دلیل مخالفت زیاد، برداشته شد. در ایران نیز در سال 1381 بورس اوراق بهادار تهران، طبق بند چ ماده 5 آیین‌نامه افشای اطلاعات، شرکت‌ها را مکلف به ارائه پیش‌بینی سود هر سهم در پایان سه ماه کرد (مشایخ و شاهرخی، 1386: 67). تأثیر منفی عدم تقارن اطلاعاتی باعث پیدایش مفهومی جدیدی در

* استادیار دانشگاه شیراز ، نویسنده اصلی و مسئول مکاتبات .

setayesh@shirazu.ac.ir

** دانشجوی کارشناس ارشد حسابداری دانشگاه شیراز.

*** دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه شیراز.

زمینه افشای اطلاعاتی حسابداری شده است؛ یکی از این مفهومی ها، که امروزه مورد توجه پژوهشگران بسیاری در عرصه مالی و حسابداری قرار گرفته است، مفهوم محافظه کاری می باشد. محافظه کاری یکی از قراردادهای مهم گزارشگری مالی محسوب می شود که باعث کاربرد احتیاط در تشخیص و سنجش درآمد و دارایی ها می گردد. محافظه کاری واکنشی است احتیاطی که در شرایط نبود اطمینان بکار گرفته می شود و می کوشد نشان دهد که نبود اطمینان و ریسک ذاتی در وضعیت شرکت به قدر کافی مطرح شده است (گیولی و هاین¹، 2000: 300). به اعتقاد بسیاری از پژوهشگران، محافظه کاری نقش اطلاعاتی دارد و در واقع به محافظه کاری باید به عنوان نوعی ارسال نشانه از مدیریت به استفاده کنندگان نگریست.

از یک چشم انداز حسابداری، سؤال با جذابیت ویژه این هست که آیا ویژگی های یک سیستم حسابداری شرکت، نظیر میزان حسابداری محافظه کارانه، روی استراتژی پیش بینی سود مدیریت تأثیر می گذارد یا خیر؟ در این پژوهش، این مسأله ب ه وسیله تهیه شواهدی از ارتباط بین معیار محافظه کاری حسابداری و میزان پیش بینی سود شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مورد بررسی قرار می گیرد.

2- مبانی نظری پژوهش

تحلیلگران مالی انتظارات خود را راجع به سود تحلیل می کنند و قیمت های اوراق بهادار بعد از انتشار پیش بینی های داوطلبانه مدیریت، تعدیل می شود (پونال و وای میر²، 1989: 30). بنابراین، تصمیم مدیریت به منظور انتشار پیش بینی سود، یک رویداد اقتصادی مهم تلقی می شود.

محافظه کاری نیز از ویژگی های بارز گزارشگری مالی است (کیم و جانگ³، 2007: 3) که با تسریع در شناسایی اخبار بد، قابلیت اعتماد سود گزارش شده را افزایش می دهد (لفوند و واتز⁴، 2008: 10؛ لی جینگ⁵، 2008: 28) و عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می دهد. در این پژوهش محافظه کاری به دو نوع مشروط و غیرمشروط به شرح زیر تقسیم گردیده است.

2-1- محافظه کاری مشروط و غیرمشروط

باسو⁶ (1997: 4) محافظه کاری را به صورت زیر تعریف کرده است: "محافظه کاری عبارت است از تأیید پذیری متفاوت لازم برای شناسایی درآمدها و هزینه ها، که منجر به کم نمایی سود و داریی ها می شود". این تعریف بیانگر محافظه کاری مشروط است. در تحقیقات اخیر، محافظه کاری را به دو نوع تقسیم کرده اند: نوع نخست، محافظه کاری پیش رویدادی است که محافظه کاری مستقل از اخبار و محافظه کاری نامشروط نیز خوانده شده است. محافظه کاری

¹.Givoly & Hayn

². Pownall & Waymire

³. Kim & Jung

⁴.Lefond & Watts

⁵. Li jing

⁶.Bassu

پیش‌رویدادی از بکارگیری آن دسته از استانداردهای حسابداری ناشی می‌شود که سود را به گونه‌ای مستقل از اخبار اقتصادی جاری، می‌کاهند. برای مثال، شناسایی بدون درنگ مخارج تبلیغات و تحقیق و توسعه به‌عنوان هزینه، حتی در صورتی که جری آن‌ها ی نقدي آتی مورد انتظار آن‌ها مثبت باشد، از این نوع است. نوع دیگر محافظه‌کاری، محافظه‌کاری پس‌رویدادی است که محافظه‌کاری وابسته به اخبار، محافظه‌کاری مشروط و عدم تقارن زمانی سود نیز خوانده شده است. محافظه‌کاری پس‌رویدادی به مفهوم شناسایی به موقع تر اخبار بد نسبت به اخبار خوب در سود است. برای مثال، قاعده اقل بهای تمام شده یا ارزش بازار، حذف سرقفلی در پی انجام آزمون کاهش ارزش و شناسایی نامتقارن زی آن‌ها ی احتمالی در مقابل سودهای احتمالی، از این نوع هستند. به‌طور کلی، اصول حسابداری شناسایی کاهش یا اخبار بد دربارهی موجودی کالا، سرقفلی و زی آن‌ها ی احتمالی را ایجاب می‌کنند؛ اما شناسایی افزایش ناشی از اخبار خوب را منع می‌کنند (پای و همکاران⁷، 2005: 697-698). محافظه‌کاری مشروط برای اولین بار توسط باسو (1997) به عنوان جنبه‌ای مهم از محافظه‌کاری مطرح شد (رایان⁸، 2006: 4). انگیزه اصلی برای محافظه‌کاری نامشروط، سختی ارزیابی دارایی‌ها و بدهی‌ها است. انگیزه اصلی برای محافظه‌کاری مشروط، خنثی کردن انگیزه‌های مدیران برای گزارشگری اطلاعات حسابداری دارای جانب‌داری رو به بالا، در موقعی که رویدادهای نامناسب اتفاق افتاده است، می‌باشد. انگیزه‌های مشابهی نیز برای این دو نوع محافظه‌کاری وجود دارد. برای مثال، تابع نامتقارن زیان سرمایه‌گذاران موجب می‌شود اثر منفی که آن‌ها از سود کسب می‌کنند، کمتر از آسیب‌هایی باشد که از زیانی با اهمیت مشابه می‌بینند. این دو، مفاهیم مشابهی نیز دارند که مهم‌تر از همه، فزونی ارزش بازار خالص دارایی‌ها به ارزش دفتری آن‌ها است (بیور و رایان⁹، 2004: 1-2).

بیور و رایان اظهار کرده‌اند که محافظه‌کاری پیش‌رویدادی در دوره‌های قبلی، پیش انجام محافظه‌کاری پس‌رویدادی دوره‌های بعدی است. یعنی اگر شرکتی در هزینه کردن مخارجی در یک دوره محافظه‌کاری پیش‌رویدادی داشته باشد، در ترازنامه اش چیزی به حساب دارایی منظور نشده است تا در آینده، در پاسخ به اخبار بد کاهش دهد. به بیان ساده، اگر محافظه‌کاری پیش‌رویدادی منجر به عدم شناسایی یک دارایی در دوره‌های گذشته شده باشد، اخبار بد ناشی از کاهش ارزش این دارایی نمی‌تواند در سود دوره جاری شناسایی شود. در مقابل، فرض کنید شرکتی دارای محافظه‌کاری پیش‌رویدادی نیست و مخارجی را در یک دوره به‌عنوان دارایی ثبت نماید؛ پس اگر در یکی از دوره‌های آتی اخبار بد درباره منافع این دارایی ایجاد شود، انتظار بر این است که در آن دوره، بر مبنای حسابداری کاهش ارزش دارایی، محافظه‌کاری پس‌رویدادی مشاهده شود (پای و همکاران، 2005: 698).

⁷. Pae et al.

⁸. Ryan

⁹. Beaver & Ryan

3- پیشینه پژوهش

3-1- پیشینه خارجی

گیولی و هاین (2000) به بررسی سیر تاریخی محافظه کاری پرداختند تا بدین سؤال پاسخ دهند که آیا گزارش‌گری مالی، محافظه کارانه‌تر شده است یا نه؟ آن‌ها از ارقام تعهدی غیرعملیاتی (اختیاری) برای اندازه‌گیری و سنجش محافظه کاری استفاده نمودند. آن‌ها به این دلیل از ارقام تعهدی اختیاری (غیرعملیاتی) استفاده می‌کنند که از یک سو حسابداری تعهدی مجرای برای اعمال محافظه کاری است و از دیگر سو، اعمال اختیار از جانب مدیران در شرایط نبود اطمینان، زمینه پیدایش محافظه‌کاری را فراهم می‌آورد.

فانگ¹⁰ (2009) دقت پیش‌بینی مدیریت را در برآورد خطای پیش‌بینی سود مدیریت مورد مطالعه قرار داد و به این نتیجه رسید که رابطه‌ای با اهمیت و منفی بین دقت پیش‌بینی و خطای پیش‌بینی مدیریت وجود دارد.

هاتن¹¹ و همکاران (2009) ویژگی پیش‌بینی‌های ثبت شده شرکت و چگونگی تأثیر دقت پیش‌بینی‌های سود قبلی را در پاسخ سرمایه‌گذاران به پیش‌بینی سود آینده مورد بررسی قرار دادند و به این نتیجه رسیدند که رفتار پیش‌بینی‌های قبلی شرکت از آن‌ها می‌دهد تا برای پیش‌بینی‌ها اعتبار و شهرت ایجاد شود.

زو¹² (2009) به بررسی چگونگی دلالت پیش‌بینی سود مدیریت بر انعکاس ارقام تعهدی بر سودهای آینده پرداخته است. نتایج پژوهش حاکی از آن است که پیش‌بینی‌های جانبدارانه وابسته به ارقام تعهدی در محدوده پیش‌بینی‌ها تا چه حد بر میزان فرصت‌طلبی مدیران و ترس از دعاوی قضایی تأثیر دارد و سرانجام به این نتیجه رسید که قیمت‌گذاری نادرست ارقام تعهدی برای شرکت‌هایی که محدوده پیش‌بینی‌ها را منتشر می‌کنند، مصداق دارد و برای شرکت‌هایی که نقطه پیش‌بینی را منتشر نمی‌کنند، مصداق ندارد.

همچنین پژوهشی توسط هاین و همکاران¹³ (2009) در رابطه با تأثیر محافظه‌کاری بر پیش‌بینی سود صورت گرفت. آن‌ها در این پژوهش از سه معیار انفرادی (ارزش دفتری به ارزش بازار، معیار تعهدی و مخارج تحقیق و توسعه و سطح موجودی و ذخیره آگهی) و دو معیار ترکیبی برای اندازه‌گیری محافظه کاری استفاده کردند. نتایج پژوهش نشان داد یک ارتباط منفی میان محافظه کاری و استمرار پیش‌بینی‌های مدیریت، و دقیق و به هنگام بودن این پیش‌بینی‌ها وجود دارد. روی هم رفته، این نتایج نشان می‌دهد که عمل حسابداری محافظه‌کارانه، به‌عنوان یک جانشین ب‌رای پیش‌بینی‌های مدیریت از طریق کاهش عدم تقارن اطلاعاتی در بازار و کاهش تعهدات آتی به واسطه گزارش‌گری به موقع اخبار بد است.

3-2- پژوهش‌های داخلی

ستایش (1382) به بررسی مقایسه قدرت پیش‌بینی سود خالص و سود

¹⁰.Fang

¹¹. Huton

¹². Xu

¹³. Hui et al.

عملیاتی در شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران پرداخت و نتیجه گرفت که سود عملیاتی مبنای مناسب تری برای پیش‌بینی قدرت سودآوری خواهد بود.

بني‌مهد (1385) بر اساس اطلاعات یک دوره یازده ساله (1373 الی 1383) از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، عوامل مؤثر بر محافظه‌کاری حسابداری را تعیین و مدلی را برای اندازه‌گیری آن پیشنهاد داد. نتایج تحقیق او نشان داد که محافظه‌کاری حسابداری و شاخص سودآوری (بازده دارایی‌ها) در ایران طی دوره تحقیق به‌طور همزمان کاهش یافته است. اندازه شرکت‌ها و مالیات بر محافظه‌کاری حسابداری اثری نداشته و محافظه‌کاری حسابداری نمی‌تواند به‌عنوان یک مکانیزم قراردادی کارآمد برای کاهش تعارض‌های تقسیم سود بین سهامداران و اعتباردهندگان محسوب شود.

مشایخ و شاهرخی (1386) به بررسی دقت پیش‌بینی سود توسط مدیران و عوامل مؤثر بر آن پرداخت؛ آن‌ها پیش‌بینی مدیران از سود هر سهم آتی را با پیش‌بینی مبتنی بر اطلاعات مدل گام تصادفی مقایسه کردند و به این نتیجه رسیدند که بین اشتباه پیش‌بینی مدیران و اشتباه پیش‌بینی بر اساس گام تصادفی تفاوت معناداری وجود دارد. به علاوه مقایسه اختلاف میانگین‌های دو مدل بیانگر دقت بالاتر پیش‌بینی بر اساس گام تصادفی می‌باشد. به علاوه نتایج آزمون سایر فرضیه‌های تحقیق نشان می‌دهد که پیش‌بینی‌های مدیران دارای انحراف خوش‌بینانه می‌باشد و دقت پیش‌بینی باتوجه به اندازه شرکت، سوده یا زیان‌ده بودن شرکت و نوع صنعت متفاوت می‌باشد.

بني‌مهد و باغبانی (1388) اثر محافظه‌کاری حسابداری، مالکیت دولتی، اندازه شرکت و نسبت اهرمی بر زیان‌دهی شرکت‌ها را مورد بررسی قرار دادند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که محافظه‌کاری حسابداری با زیان‌دهی شرکت‌ها رابطه‌ای مستقیم دارد. مهرانی، وافی ثانی و حلاج (1388) رابطه قراردادهای بدهی و اندازه شرکت با محافظه‌کاری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس بهادار تهران را مورد بررسی قرار دادند. آن‌ها در این پژوهش، برای اندازه‌گیری محافظه‌کاری، از سه معیار مبتنی بر ارقام تعهدی، مبتنی بر ارزش بازار و رابطه بازدهی سهام و سود استفاده کردند. یافته‌های پژوهش بیانگر رابطه مثبت معناداری بین بدهی و محافظه‌کاری در دو معیار مبتنی بر ارقام تعهدی و مبتنی بر ارزش بازار می‌باشد. همچنین رابطه منفی اندازه شرکت و محافظه‌کاری تنها در معیار مبتنی بر ارزش بازار مورد تأیید قرار گرفت؛ بنابراین در کل نمی‌توان استنباط کرد که بین اندازه شرکت و محافظه‌کاری رابطه منفی و معنیداری وجود دارد.

ستایش و جمالیان‌پور (1389) به بررسی وجود محافظه‌کاری در گزارش‌گری مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج پژوهش بیانگر آن است که، در اکثریت موارد، پاسخ نامتقارن میان سود حسابداری و بازدهی سهام (چه در سطح صنایع مختلف) وجود ندارد. علاوه بر آن، ارقام برآمده از محافظه‌کاری مدیران و حسابداران، یعنی ارقام تعهدی غیرعملیاتی، با گذشت زمان تغییر قابل ملاحظه‌ای نداشته است. همچنین، بررسی

تفاوت میزان چولگی جریان وجه نقد عملیاتی و توزیع سود نقدي روشن کرد که در سطح کل شرکت‌ها، چولگی جریان وجه نقد عملیاتی بیشتر است، در صورتی که در سطح صنایع مختلف، چولگی توزیع سود نقدي افزون‌تر بود. به علاوه نتایج حاصل از بررسی تفکیک اختلاف ارزش بازار و ارزش دفتری خالص دارایی‌ها نشان می‌دهد که محافظه‌کاری شرطي و غیرشرطي در هر دو سطح پژوهش، اعم از کل شرکت‌ها و صنایع مختلف، وجود داشته و روند آن نیز صعودی است.

4- فرضیه‌های پژوهش

- (الف) بین محافظه‌کاری مشروط و میزان پیش‌بینی سود شرکت‌ها، رابطه معناداری وجود دارد.
- 1- الف) بین ضریب منفي جمع ارقام تعهدی اختیاری (غیرعملیاتی) به جمع دارایی‌ها و پیش‌بینی سود شرکت‌ها، رابطه معناداری وجود دارد.
- 2- الف) بین نسبت سود خالص قبل از ارقام غیرمترقبه به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام و پیش‌بینی سود شرکت‌ها، رابطه معناداری وجود دارد.
- (ب) بین محافظه‌کاری غیرمشرط و میزان پیش‌بینی سود شرکت‌ها، رابطه معناداری وجود دارد.
- 1- ب) بین ارزش دفتری به ارزش بازار خالص دارایی‌ها و پیش‌بینی سود شرکت‌ها، رابطه معناداری وجود دارد.
- 2- ب) بین ضریب منفي جمع ارقام تعهدی به میانگین جمع دارایی‌ها و پیش‌بینی سود شرکت‌ها، رابطه معناداری وجود دارد.

5- متغیرهای پژوهش

- با توجه به فرضیه‌های طراحی شده، متغیرهای این پژوهش به شرح زیر است:
- 5-1- متغیر وابسته: از پیش‌بینی سود توسط مدیریت به عنوان متغیر وابسته استفاده شده است که از صورت‌های مالی قابل استخراج است.
- 5-2- متغیر مستقل: در این پژوهش از محافظه‌کاری به عنوان متغیر مستقل استفاده شده است که به دو نوع محافظه‌کاری مشروط و غیرمشرط تقسیم گردیده که هر کدام به روش‌های زیر اندازه‌گیری می‌شود:
- (الف) محافظه‌کاری مشروط: برای اندازه‌گیری محافظه‌کاری مشروط از دو معیار ضریب منفي جمع ارقام تعهدی اختیاری به جمع دارایی‌ها و نسبت سود خالص قبل از ارقام غیرمترقبه به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام استفاده گردیده که این معیارها توسط ژانگ¹⁴ (2008)؛ بال و شیواکمار¹⁵ (2005) و گاسن و همکاران¹⁶ (2005) استفاده شده است.
- (ب) محافظه‌کاری غیرمشرط: در این پژوهش برای اندازه‌گیری

¹⁴. Zang

¹⁵. Ball & Shivakumar

¹⁶. Gassen et al.

محافظه‌کاری غیرمشروط از دو معیار، نرخ ارزش دفتری به ارزش بازار خالص دارایی‌ها و ضریب منفی ارقام تعهدی به میانگین جمع دارایی‌ها به پیروی از احمد و دلان¹⁷ (2007) و گاسن و همکاران (2005) استفاده شده است.

جمع ارقام تعهدی و ارقام تعهدی اختیاری (غیرعملیاتی) طبق رابطه شماره 1 محاسبه می‌شود (گیولی و هاین، 2000: 307):

$$ACC_{it} = (NI_{it} + DEP_{it}) - CFO_{it} \quad (1)$$

$$OACC_{it} = \Delta(AR_{it} + I_{it} + PE_{it}) - \Delta(AP_{it} + TP_{it}) \quad (2)$$

$$NOACC_{it} = ACC_{it} - OACC_{it} \quad (3)$$

که در این رابطه‌ها:
 ACC = جمع ارقام تعهدی
 ارقام غیرمترقبه
 DEP = هزینه استهلاک
 عملیاتی
 OACC = ارقام تعهدی عملیاتی
 I = موجودی مواد و کالا
 هزینه‌ها
 AP = حسابهای پرداختی
 پرداختی
 NI = سود خالص قبل از
 CFO = جریان نقدي
 AR = حسابهای دریافتی
 PE = پیش پرداخت
 TP = مالیات های
 پرداختی
 NOACC = ارقام تعهدی غیرعملیاتی

5-3- متغیرهای کنترلی

نسبت اهرم مالی : در این پژوهش ، به پیروی از چوی و وانگ¹⁸ (2007) ، از نسبت اهرم مالی به‌عنوان متغیر کنترلی استفاده شده است، که از تقسیم کل بدهی های شرکت بر جمع کل دارایی های شرکت محاسبه شده است.

اندازه شرکت : در این پژوهش ، به پیروی از بهن و همکاران¹⁹ (2008) و زمسکی²⁰ (1984) ، از لگاریتم طبیعی فروش برای اندازه‌گیری اندازه شرکت استفاده شده است.

6- جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری پژوهش حاضر، کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشند. برای انتخاب نمونه، از هیچ یک از روش‌های نمونه‌گیری استفاده نگردید و نمونه آماری به روش حذفی و شامل آن دسته از شرکت‌هایی بودند که دارای شرایط زیر هستند:

1- به لحاظ افزایش قابلیت مقایسه، دوره مالی منتهی به پایان اسفند ماه باشد.

2 - طی سال‌های 1383 تا 1388 تغییر سال مالی و توقف عملیات نداشته باشد.

3 - صورتهای مالی و یادداشت‌های همراه شرکت در بازه زمانی مذکور، به‌طور کامل در سایت بورس اوراق بهادار موجود باشد.

¹⁷. Ahmed & Duellman

¹⁸. Choi & Wong

¹⁹. Behn et al.

²⁰. Zmijewski

- 4 - اطلاعات مورد نیاز به منظور استخراج داده ها در دسترس باشد.
- 5 - جزء شرکت‌های سرمایه‌گذاری و بانک‌ها نباشد.
- 6 - شرکت مورد نظر طی دوره پژوهش فعالیت مستمر داشته و سهام آن مورد معامله قرار گرفته باشد.
- شایان ذکر است که با توجه به محدودیت‌های اعمال شده در نمونه آماری، تعداد شرکت‌های انتخابی برخی از صنایع اندک بوده و بنابراین با صنایع تقریباً مشابه ترکیب گردیده است. افزون بر این، برخی صنایع در نمونه آماری فاقد نماینده است. در نهایت، شرکت‌های نمونه در 10 گروه صنعت طبقه‌بندی شد که هر شرکت در 5 سال بررسی شده است. در نهایت تعداد مشاهده 605 مورد است که این تعداد برابر تعداد شرکت‌های نمونه (121) ضرب در تعداد سال‌های در نظر گرفته شده (5) است. گروه‌بندی شرکت‌ها و فراوانی هر گروه در جدول شماره 1 آورده شده است:

جدول 1- گروه‌بندی صنایع و فراوانی آن‌ها در نمونه آماری

ردیف	گروه صنایع	صنایع زیرمجموعه	تعداد شرکت
1	ماشین‌آلات و تجهیزات	ماشین‌آلات و تجهیزات	7
2	خودرو و ساخت قطعات	خودرو و ساخت قطعات	25
3	الکتریکی	رایانه و فعالیت‌های وابسته، ساخت رادیو و تلویزیون، ماشین-آلات و دستگاه‌های برقی، خدمات فنی و مهندسی	8
4	غذایی و آشامیدنی	محصولات غذایی و آشامیدنی، قند و شکر	9
5	سیمانی	سیمان، آهک، گچ	11
6	دارویی	مواد و محصولات دارویی	18
7	فلزات	فلزات اساسی، ساخت محصولات فلزی، استخراج کانه‌های فلزی	11
8	شیمیایی، نفتی، لاستیک و پلاستیک	محصولات شیمیایی، فرآورده‌های نفتی، لاستیک و پلاستیک	13
9	منسوجات، محصولات چوبی و کاغذی	منسوجات، محصولات چوبی، محصولات کاغذی	3
10	کاشی و سرامیک و سایر محصولات کانی غیرفلزی	کاشی و سرامیک، سایر محصولات کانی غیرفلزی	16
121	جمع		

*منبع: یافته‌های پژوهشگر

7- روش تجزیه و تحلیل

داده‌های اولیه پس از استخراج از منابع ذکر شده وارد نرم‌افزار اکسل شده است تا با انجام برخی محاسبات، متغیرهای مورد نیاز برای آزمون فرضیه‌های پژوهش به دست آید. سپس اطلاعات حاصل از اندازه‌گیری متغیرها، به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش، وارد نرم‌افزار SPSS نسخه 17 شده است. برای تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها و آزمون فرضیه‌های پژوهش حاضر، از آمار استنباطی، ضریب همبستگی، مدل رگرسیون خطی چندگانه و تحلیل واریانس استفاده شده است.

8- روش آزمون فرضیه‌های پژوهش

به منظور آزمون فرضیه‌ها، پس از محاسبه آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش، از ضریب همبستگی و مدل رگرسیون استفاده می‌شود. شیوه کار در رگرسیون به این صورت است که ابتدا باید معناداری کل مدل رگرسیون مورد آزمون قرار گیرد که این کار توسط جدول ANOVA صورت می‌گیرد. سپس باید معناداری تک تک ضرایب متغیرهای مستقل بررسی شود که این کار با استفاده از جدول ضرایب صورت می‌گیرد (مؤمنی و فعال قیومی، 1389: 119-120). به منظور آزمون معناداری مدل رگرسیون در فرضیه‌ها، از آزمون F و مقدار احتمال²¹ محاسبه شده توسط نرم‌افزار SPSS استفاده می‌شود و به منظور آزمون معناداری ضرایب جزئی رگرسیون در فرضیه‌ها، از آزمون T و مقدار احتمال محاسبه شده توسط نرم‌افزار SPSS (جدول ضرایب) استفاده شده است.

8-1- آزمون فرضیه‌ها

در این بخش، به تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها با استفاده از روش‌های آمار استنباطی پرداخته می‌شود. به این منظور با استفاده از رگرسیون جزئی و تحلیل واریانس یک عامله (ANOVA) فرضیه‌های پژوهش آزمون می‌شوند. آزمون فرضیه اصلی الف: بین "محافظه‌کاری مشروط" و "میزان پیش-بینی سود شرکت‌ها"، رابطه معناداری وجود دارد. با توجه به آماره F در جدول شماره 2، در صنایع ماشین‌آلات-تجهیزات، الکتریکی، سیمانی، فلزات، شیمیایی-نفتی و کاشی-سرامیک مدل رگرسیون در حالت کلی معنی‌دار است؛ یعنی حداقل یکی از متغیرهای مستقل، متغیر با اهمیتی در معادله رگرسیون تلقی می‌شود و می‌توان گفت: "محافظه‌کاری مشروط" روی "میزان پیش‌بینی سود شرکت‌ها" اثرگذار است.

جدول 2- نتایج آزمون F فرضیه اصلی الف

ANOVA	آزمون											
	آماره F	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	کل
	3.49	0.704	10.79	1.837	3.028	1.831	2.957	13.243	2.296	10.779	0.794	
Sign F	0.02	0.591	0.000	0.141	0.026	0.130	0.029	0.000	0.131	0.000	0.529	
R	0.577	0.151	0.758	0.394	0.442	0.283	0.441	0.688	0.692	0.607	0.073	
R ²	0.333	0.023	0.574	0.155	0.195	0.08	0.194	0.473	0.479	0.368	0.005	

²¹. P-value

-0.001	0.334	0.27	0.437	0.129	0.036	0.131	0.071	0.521	-0.01	0.237	R ² تعدیل شده	
0.724	1.364	1.165	0.992	0.744	1.354	0.909	0.694	1.494	0.753	0.97	D-W	

*منبع: یافته‌های پژوهشگر

برای اینکه دقیقاً مشخص کنیم کدام یک از پارامترهای الگوی رگرسیون معنی‌دار است، از آزمون t استفاده می‌کنیم. در جدول شماره 3 ضریب متغیر مستقل و همچنین بتا متغیرها همراه با احتمال آن برای صنایعی که کل مدل رگرسیون آنها معنی‌دار است، آورده شده است.

جدول 3- نتایج آزمون t فرضیه اصلی الف

صنعت	متغیر مستقل	ضریب	Beta	آماره t	P-VALUE	نتیجه فرضیه
1	-NOACC/TA	-1421.75	-0.245	-1.375	0.18	رد
	NI/MV	2377.88	-0.315	-1.819	0.08	رد
3	-NOACC/TA	-128.65	-0.242	-1.99	0.055	رد
	NI/MV	2902.94	0.397	3.321	0.002	تأیید
5	-NOACC/TA	1163.43	0.073	0.501	0.618	رد
	NI/MV	-537.52	-0.035	-0.225	0.823	رد
7	-NOACC/TA	-1254.59	-0.248	-1.719	0.092	رد
	NI/MV	948.042	0.142	0.98	0.332	رد
8	-NOACC/TA	1565.92	0.145	1.429	0.158	رد
	NI/MV	771.44	0.149	1.459	0.15	رد
10	-NOACC/TA	-362.97	-0.112	-1.182	0.241	رد
	NI/MV	-1067.9	0.355	3.44	0.001	تأیید

*منبع: یافته‌های پژوهشگر

با توجه به نتایج آزمون t در مدل رگرسیون در جدول شماره 3، فقط در صنایع الکتریکی و کاشی-سرامیک و آن هم فقط برای متغیر مستقل "نسبت سود خالص قبل از اقلام غیرمترقبه به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام (NI/MV)" در سطح خطای 5 درصد، رابطه معنی‌داری وجود دارد و در صنایع دیگر این رابطه معنی‌دار نیست. آزمون فرضیه فرعی اول: بین "ضریب منفی جمع اقلام تعهدی اختیاری (غیرعملیاتی) به جمع دارایی‌ها" و "پیش‌بینی سود شرکت ها"، رابطه معناداری وجود دارد.

جدول 4- نتایج آزمون فرضیه فرعی اول

صنعت	Coefficients				Model Summary				ANOVA		
	P-VALUE	آماره t	b	A	D-W	R ² تعدیل شده	R ²	R	Sign F	آماره F	
1	0.071	-1.877	-0.335	1939	-1154	0.889	0.177	0.254	0.504	0.35	3.289
2	0.744	0.327	0.03	25.07	410	0.727	-0.016	0.008	0.09	0.802	0.332
3	0.188	-1.344	-0.185	-98.86	511	1.23	0.338	0.39	0.625	0.001	7.468
4	0.408	0.835	0.124	-693.19	-2630	0.685	0.083	0.145	0.381	0.089	2.322
5	0.486	0.7	0.089	1414.13	19737	0.90	0.147	0.194	0.441	0.011	4.097
6	0.625	0.49	0.052	174.45	-2194	1.368	0.047	0.08	0.282	0.069	2.456
7	0.088	-1.737	-0.246	-1243.5	1711	0.741	0.133	0.181	0.425	0.016	3.752
8	0.324	0.994	0.94	1022	-4420	1.034	0.433	0.46	0.678	0.000	17.316
9	0.768	-0.302	-0.069	-217	-8045.5	1.215	0.28	0.434	0.659	0.089	2.813
10	0.142	-1.482	0.149	-484	3313	1.228	0.238	0.267	0.517	0.000	9.11

0.623	-0.492	-0.02	-38.539	577	0.717	-0.002	0.003	0.057	0.58	0.645	کل
-------	--------	-------	---------	-----	-------	--------	-------	-------	------	-------	----

*منبع: یافته‌های پژوهشگر

با توجه به آماره F در جدول شماره 4، در صنایع الکتریکی، سیمانی، فلزات، شیمیایی- نفتی و کاشی- سرامیک مدل رگرسیون در حالت کلی معنی‌دار است؛ یعنی حداقل یکی از متغیرهای مستقل، متغیر با اهمیتی در معادله رگرسیون تلقی می‌شود و می‌توان گفت: "ضریب منفی جمع ارقام تعهدی اختیاری (غیرعملیاتی) روی سود پیش‌بینی شده شرکت‌ها" اثرگذار است. اما با توجه به نتایج آزمون t در مدل رگرسیون در جدول شماره 4، مشاهده می‌شود که در هیچ یک از صنایع، در سطح خطای 5 درصد، بین متغیر مستقل و متغیر وابسته رابطه معنی‌داری وجود ندارد. برای داده‌های تجمعی، معادله رگرسیون در حالت کلی معنی‌دار نیست لذا می‌توان ادعا نمود که "ضریب منفی جمع ارقام تعهدی اختیاری (غیرعملیاتی) به جمع دارایی‌ها" روی "پیش‌بینی سود شرکت‌ها" در کل صنایع اثرگذار نیست. آزمون فرضیه فرعی دوم: بین "نسبت سود خالص قبل از ارقام غیرمترقبه به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام" و "پیش‌بینی سود شرکت‌ها"، رابطه معناداری وجود دارد.

جدول 5- نتایج آزمون فرضیه فرعی دوم

Coefficients					Model Summary				ANOVA		
P-VALUE	آماره t		b	A	D-W	R ² تعدیل شده	R ²	R	Sign F	آماره F	صنعت
0.032	-2.251	-0.38	-2872	-1771	0.862	0.214	0.288	0.536	0.019	3.904	1
0.182	1.341	0.122	3.093	430	0.763	-0.002	0.022	0.148	0.44	0.9	2
0.006	2.936	0.362	2650.4	-76	1.486	0.478	0.522	0.722	0.000	11.99	3
0.541	0.616	0.093	417.3	-3083	0.646	0.076	0.139	0.372	0.103	2.2	4
0.595	-0.535	-0.072	-1112.6	18870	0.9	0.143	0.191	0.437	0.012	4.013	5
0.827	-0.219	-0.023	-242.1	-2305	1.336	0.045	0.078	0.279	0.075	2.387	6
0.401	0.847	0.125	832.7	1991	0.604	0.095	0.146	0.382	0.047	2.846	7
0.31	1.024	0.099	513.3	-4771	0.871	0.428	0.455	0.674	0.000	16.685	8
0.34	0.998	0.283	2304.8	-6285	1.17	0.334	0.477	0.69	0.06	3.341	9
0.001	3.590	0.369	1109.9	4277	1.285	0.33	0.356	0.597	0.000	13.8	10
0.354	0.927	0.038	3.942	568	0.725	0.00	0.005	0.07	0.4	0.984	کل

*منبع: یافته‌های پژوهشگر

با توجه به آماره F در جدول شماره 5، در صنایع ماشین‌آلات - تجهیزات، الکتریکی، سیمانی، فلزات، شیمیایی- نفتی و کاشی- سرامیک مدل رگرسیون در حالت کلی معنی‌دار است؛ یعنی حداقل یکی از متغیرهای مستقل، متغیر با اهمیتی در معادله رگرسیون تلقی می‌شود و می‌توان گفت که "نسبت سود خالص قبل از ارقام غیرمترقبه به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام" روی "پیش‌بینی سود شرکت‌ها" اثرگذار است. اما با توجه به نتایج آزمون t در مدل رگرسیون، مشاهده می‌شود که فقط در صنایع ماشین‌آلات - تجهیزات، الکتریکی و کاشی - سرامیک در سطح خطای 5 درصد، ضریب معادله رگرسیون متغیر مستقل معنی‌دار است. برای داده‌های تجمعی معادله رگرسیون در حالت کلی معنی‌دار نیست لذا می‌توان ادعا نمود که "نسبت سود

خالص قبل از ارقام غیرمترقبه به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام " روی "پیش‌بینی سود شرکت‌ها" در کل صنایع اثرگذار نیست. آزمون فرضیه اصلی ب: بین "محافظه کاری غیرمشروط" و "میزان پیش‌بینی سود شرکت‌ها"، رابطه معناداری وجود دارد.

جدول 6- نتایج آزمون F فرضیه اصلی ب

کل	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	آزمون	ANOVA
12.433	13.84	11.7	22.14	5.11	8.15	18.82	1.77	6.466	24.07	17.9	آماره F	
0.000	0.000	0.001	0.000	0.002	0.000	0.000	0.154	0.001	0.000	0.000	Sign F	
0.278	0.654	0.908	0.772	0.539	0.529	0.775	0.388	0.657	0.667	0.848	R	R ²
0.077	0.428	0.824	0.596	0.29	0.28	0.6	0.15	0.432	0.445	0.72	R ²	
0.071	0.397	0.754	0.569	0.234	0.246	0.569	0.065	0.356	0.427	0.68	تعدیل شده	D-W
0.807	1.139	1.262	1.125	0.983	1.881	1.424	0.653	1.369	1.052	1.11	D-W	

*منبع: یافته‌های پژوهشگر

با توجه به آماره F در جدول شماره 6، فقط در صنعت غذایی و آشامیدنی مدل رگرسیون در حالت کلی معنی دار نیست و در دیگر صنایع "محافظه کاری غیرمشروط" روی "میزان پیش‌بینی سود شرکت‌ها"، اثرگذار است. در جدول شماره 7 ضریب متغیر مستقل و همچنین بتا متغیرها همراه با احتمال آن برای صنایعی که کل مدل رگرسیون آن‌ها معنی دار است، با استفاده از آزمون t آورده شده است.

جدول 7- نتایج آزمون t فرضیه اصلی ب

نتیجه فرضیه	P-VALUE	آماره t	Beta	ضریب	متغیر مستقل	صنعت
تأیید	0.000	6.169	0.723	255.63	BV/MV	1
رد	0.081	-1.81	-0.198	-1258.5	-ACC/AA	
تأیید	0.000	9.729	0.724	217.22	BV/MV	2
رد	0.7	-0.386	-0.027	-91.78	-ACC/AA	
رد	0.288	1.078	0.153	94.3	BV/MV	3
رد	0.132	-1.543	-0.206	-1448.3	-ACC/AA	
تأیید	0.000	7.07	0.754	191.8	BV/MV	5
رد	0.347	0.949	0.089	1340.6	-ACC/AA	
تأیید	0.000	4.864	0.466	209.7	BV/MV	6
رد	0.674	0.423	0.041	145.29	-ACC/AA	
تأیید	0.038	2.129	0.278	279.03	BV/MV	7
رد	0.095	-1.701	-0.243	-1331.7	-ACC/AA	
تأیید	0.000	4.64	0.426	314.094	BV/MV	8
رد	0.938	-0.078	-0.006	-60.41	-ACC/AA	
تأیید	0.001	4.535	0.787	592.6	BV/MV	9
رد	0.128	1.66	0.223	1305.7	-ACC/AA	
تأیید	0.000	4.364	0.459	144.2	BV/MV	10
تأیید	0.049	-2.0.1	-0.18	-809.5	-ACC/AA	
تأیید	0.000	6.887	0.275	44.98	BV/MV	کل
رد	0.554	-0.592	-0.024	-149.09	-ACC/AA	

*منبع: یافته‌های پژوهشگر

نتایج رد یا قبول ضریب رگرسیون هر یک از متغیرهای مستقل در جدول شماره 7 آورده شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود فقط در

صنعت کاشی- سرامیک ضریب هر دو متغیر مستقل آن تأیید شده است و در صنعت الکتریکی ضریب هر دو متغیر مستقل رد شده است. در دیگر صنایع و نیز در حالت تجمعی، کل صنایع فقط ضریب رگرسیون متغیر مستقل "نسبت ارزش دفتری خالص دارایی ها به ارزش بازار خالص دارایی ها" تأیید شده است. آزمون فرضیه فرعی سوم: بین "نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار خالص دارایی ها" و "میزان پیش‌بینی سود شرکت‌ها"، رابطه معناداری وجود دارد.

جدول 8- نتایج آزمون فرضیه فرعی سوم

Coefficients				Model Summary				ANOVA		صنعت	
P-VALUE	آماره t	b	a	D-W	R ² تعدیل شده	R ²	R	Sign F	آماره F		
0.000	6.969	0.795	280.9	2784 -	1.042	0.655	0.687	0.829	0.000	21.23	1
0.000	9.76	0.722	216.6	-53	1.06	0.431	0.444	0.667	0.000	32.27	2
0.174	1.387	0.197	121.2	732	1.21	0.34	0.392	0.626	0.001	7.53	3
0.496	-0.687	0.105 -	4.497 -	3043 -	0.619	0.078	0.141	0.375	0.099	2.235	4
0.000	7.15	0.76	193.3	9822	1.375	0.57	0.594	0.771	0.000	24.8	5
0.000	4.869	0.463	208.3	2093 -	1.854	0.253	0.278	0.528	0.000	10.9	6
0.007	2.818	0.353	354.2	1152	0.932	0.205	0.249	0.499	0.002	5.645	7
0.000	4.679	0.426	313.9	3572 -	1.131	0.576	0.596	0.772	0.000	30	8
0.002	4.118	0.768	578.14	2826 -	1.594	0.714	0.775	0.881	0.001	12.6	9
0.000	4.341	0.466	146.26	1563	1.06	0.373	0.397	0.63	0.000	16.46	10
0.000	6.898	0.276	45.02	459	0.812	0.072	0.077	0.277	0.000	16.47	کل

*منبع: یافته‌های پژوهشگر

با توجه به آماره F در جدول شماره 8، فقط در صنعت غذایی- آشامیدنی مدل رگرسیون در حالت کلی معنی‌دار نیست ولی در دیگر صنایع و نیز حالت تجمعی کل صنایع می‌توان گفت که "نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار خالص دارایی ها" روی "میزان پیش‌بینی سود شرکت‌ها" اثرگذار است و با توجه به نتایج آزمون t در مدل رگرسیون در جدول شماره 8، مشاهده می‌شود که فقط در صنایع الکتریکی و غذایی - آشامیدنی در سطح خطای 5 درصد، ضریب معادله رگرسیون متغیر مستقل معنی‌دار نیست. برای داده‌های تجمعی نیز ضریب متغیر مستقل معنی‌دار است، لذا می‌توان ادعا نمود که بین "نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار خالص دارایی ها" و "میزان پیش - بینی سود شرکت‌ها"، رابطه معناداری وجود دارد. آزمون فرضیه فرعی چهارم: بین "ضریب منفی جمع اقلام تعهدی به میانگین جمع دارایی ها" و "پیش‌بینی سود شرکت ها"، رابطه

معناداري وجود دارد.

- با توجه به آماره F در جدول شماره 9، در صنایع ماشین آلات - تجهیزات، الکتریکی، سیمانی، فلزات، شیمیایی- نفتی و کاشی- سرامیک مدل رگرسیون در حالت کلی معنی‌دار است و می‌توان گفت که "ضریب منفی جمع ارقام تعهدی به میانگین جمع داراییها" روی "پیش - بینی سود شرکتها"، اثرگذار است. اما با توجه به نتایج آزمون t در مدل رگرسیون، مشاهده می‌شود که فقط در صنایع ماشین آلات- تجهیزات و فلزات در سطح خطای 5 درصد، ضریب معادله رگرسیون متغیر مستقل معنی‌دار است. برای داده‌های تجمعی کل صنایع معادله رگرسیون در حالت کلی معنی‌دار نیست لذا می‌توان ادعا نمود که "ضریب منفی جمع ارقام تعهدی به میانگین جمع داراییها" روی "پیش - بینی سود شرکتها" در کل صنایع اثرگذار نیست.

جدول 9- نتایج آزمون فرضیه فرعی چهارم

Coefficients					Model Summary				ANOVA		
P-VALUE	آماره t	b	A	D-W	R ² تعدیل شده	R ²	R	Sign F	آماره F	صنعت	
0.01	-2.746	0.428 -	2718.3 -	1450 -	0.9	0.267	0.336	0.58	0.007	4.9	1
0.854	0.185	0.017	58.4	409	0.738	0.017 -	0.008	0.087	0.82	0.307	2
0.082	-1.790	0.235 -	-1650	583	1.398	0.362	0.413	0.642	0.000	8.19	3
0.50	-0.673	0.098 -	-534.9	2954 -	0.673	0.077	0.144	0.374	0.099	2.22	4
0.337	0.969	0.127	1914.4	20039	0.952	0.154	0.201	0.448	0.009	4.281	5
0.971	0.036	0.004	14.054	2339 -	1.354	0.045	0.077	0.278	0.076	2.37	6
0.016	-2.484	0.345 -	1893.7 -	1558	0.851	0.18	0.226	0.475	0.004	4.964	7
0.936	0.08	0.008	71.8	4484 -	0.932	0.424	0.451	0.672	0.000	16.7	8
0.432	0.816	0.182	1067.7	7929 -	1.07	0.315	0.462	0.68	0.069	3.148	9
0.059	-1.916	0.192 -	-862.9	3203	1.242	0.252	0.281	0.53	0.000	9.762	10
0.519	-0.645	0.027 -	-168.4	567	0.711	0.001 -	0.004	0.06	0.545	0.712	کل

*منبع: یافته‌های پژوهشگر

9- بحث و نتیجه‌گیری

فرضیه‌های پژوهش در سطح هر صنعت و در سطح کل صنایع مورد بررسی قرار گرفت. با توجه به آزمون فرضیه اول، بین ضریب منفی جمع ارقام تعهدی اختیاری (غیرعملیاتی) و سود پیش‌بینی شده در سطح کل صنایع رابطه معناداری وجود ندارد. نتایج آزمون فرضیه دوم بیانگر وجود رابطه معنی‌دار بین نسبت سود خالص قبل از ارقام غیرمترقبه به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام و سود پیش‌بینی شده شرکت‌ها در صنایع ماشین‌آلات- تجهیزات، الکتریکی و کاشی- سرامیک است و در سطح کل صنایع به صورت تجمعی این رابطه صادق نیست. نتایج آزمون فرضیه سوم نشان‌دهنده عدم وجود رابطه معنی‌دار بین نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار خالص داری‌ها روی پیش‌بینی سود شرکت‌ها در صنایع الکتریکی و غذایی- آشامیدنی است و در صنایع دیگر و در سطح کل صنایع این فرضیه تأیید شده است. با توجه به آزمون فرضیه چهارم نتایج بیانگر عدم وجود رابطه معنی‌دار بین ضریب منفی ارقام تعهدی به میانگین داری‌ها بر روی پیش‌بینی سود است. با توجه به نتایج این پژوهش می‌توان گفت تأثیر محافظه‌کاری بر پیش‌بینی سود، وابسته به نوع صنعت است؛ ولی می‌توان گفت به‌طور کلی نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش لافوند و واتز (2008) و لی جینگ (2008)، زمانی که در سطح هر صنعت بررسی می‌شود، در صنایع ماشین‌آلات - تجهیزات، الکتریکی و کاشی- سرامیک تطابق دارد.

با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش به تحلیل گران بورس پیشنهاد می‌شود تا در هنگام تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی و توجه به سود پیش‌بینی شده، به محافظه‌کاری، به عنوان یک متغیر تأثیرگذار بر سود پیش‌بینی شده، توجه نمایند. به سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران پیشنهاد می‌شود در هنگام استفاده از نتایج این پژوهش، صنعت را به عنوان یک متغیر تأثیرگذار در نظر بگیرند. پیشنهاد برای پژوهش‌های آینده عبارتند از:

- 1- در این پژوهش فرضیه‌ها در سطح هر صنعت مورد بررسی قرار گرفت، لذا پیشنهاد می‌شود در دیگر پژوهش‌های مشابه نیز صنعت به عنوان یک متغیر کنترلی استفاده شود.
- 2- پیشنهاد می‌شود برای اندازه‌گیری محافظه‌کاری از سایر مدل‌های حسابداری، همچون مدل بال و شیوا کومار و مدل خان و واتز، استفاده شود.
- 3- پژوهش‌گران آینده می‌توانند، با توجه به پژوهش‌های خارجی، رابطه محافظه‌کاری را با توالی پیش‌بینی سود و دقیق و به موقع بودن آن بررسی کنند.
- 4- همچنین پیشنهاد می‌شود رابطه محافظه‌کاری به صورت تطبیقی با مدل‌های مختلف پیش‌بینی سود و سود پیش‌بینی شده توسط مدیریت را بررسی نمایند.
- 5- در این پژوهش فقط از دو متغیر کنترلی اندازه و اهرم مالی استفاده شده است، لذا پیشنهاد می‌شود از متغیرهای کنترلی دیگری نیز استفاده شود.

منابع

- بني‌مهد، بهمن، (1385)، تبیین و ارائه الگو برای اندازه‌گیری محافظه‌کاری حسابداری، رساله دکتری رشته حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران.
- بني‌مهد، بهمن و تهمینه باغبانی، (1388)، اثر محافظه‌کاری حسابداری، مالکیت دولتی، اندازه شرکت و نسبت اهرمی بر زیان دهی شرکت‌ها، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره 16، شماره 58: 70-53.
- ستایش، محمدحسین و مظفر جمالیان پور، (1389)، بررسی وجود محافظه‌کاری در گزارش‌گری مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله پیشرفت‌های حسابداری دانشگاه شیراز، دوره دوم، شماره اول، پیاپی 58.3: 119-85.
- ستایش، محمدحسین، (1382)، مقایسه قدرت پیش‌بینی سود خالص و سود عملیاتی، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، دوره نوزدهم، شماره دوم، پیاپی 37: 124-113.
- مشایخ، شهناز و سیده سمانه شاهرخی ر، (1386)، بررسی دقت پیش‌بینی سود توسط مدیران و عوامل مؤثر بر آن، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره 14، شماره 50: 85-65.
- مؤمنی، منصور و علی‌فعال قیومی، (1389)، تحلیل‌های آماری با استفاده از SPSS، انتشارات کتاب نو، چاپ سوم.
- مهرانی، کاوه و جلال وافی ثانی و محمد حلاج، (1388)، رابطه قراردادهای بدهی و اندازه‌ی شرکت با محافظه‌کاری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره 17، شماره 89: 112-97.

Ahmed, A.S. and Duellman, S.(2007), "Accounting Conservatism and Board of Director Characteristics: An Empirical Analysis", Journal of Accounting and Economics, PP. 411- 437.

Ball, R. and Shivakumar, L.(2005), "Earnings Quality in U.K. Private Firms: Comparative Loss Recognition Timeliness", Journal of Accounting and Economics, PP. 83-128.

Basu, s.(1997), "The Conservatism Principle and The Asymmetric Timeliness of Earnings", Journal Of Accounting and Economics, PP. 24 – 337.

Battacharya, U. and Daouk, H. and Welker, M.(2003), " The World Price of Earnings opacity ", The Accounting Review, PP. 641-678.

Beaver, W. and Ryan, S.(2004), "Conditional and Unconditional Conservatism: Concepts and Modeling ", Working paper, Review of Accounting Studies Conference.

Beaver, W.H. and Stephen G.R.(2000), " Biases and Logs in Book Value and Their Effects on The Ability of The Book-to market Ratio to Predict Book Return on Equity ", Journal of Accounting research, PP. 127-148.

Behn, B.K. and Choi, J.H. and Kang, T.(2008), " Audit Quality and Properties of Analyst Earnings Forecasts ", The Accounting Review, PP. 327-349.

Choi, J.H. and Wong, T.J.(2007), " Auditors' Governance Functions and Legal Environments: an International Investigation ", Contemporary Accounting Research, PP. 1-36.

Fang, W.V.(2009), "The Role of Management Forecasts Precision in Predicting Management Forecast Error", Rutgers University, <http://www.ssrn.com>.

Gassen, J.R. and Sellhorn, F.T.(2005), "International Differences in Conditional Conservatism: The Role of Unconditional Conservatism and Income Smoothing", Working paper, Ruhr-Universität Bochum.

Gioly, D. and Hayn, C. and Natarajan, A.(2007), "Measuring Reporting Conservatism" , The Accounting Review, PP. 65-106.

Givoly, D. and Hayn, C.(2000), "The Changing Time-Series Properties of Earnings, Cash Flows and Accruals: Has Financial Reporting become more Conservative?", Journal of Accounting and Economics, PP. 387-320.

Hui, K. W. and Steve, M. and Morse, D.(2009), "The Impact Conservatism on Management Earning Forecasts", Journal of Accounting and Economics, PP. 192-207.

Hutton, P. and Amy, P. and Stocken, C.(2009), "Prior Forecasting Accuracy and Investor Reaction to Management Earnings Forecasts", <http://www.ssrn.com>.

Khan, M. and Watts, R.(2007), "Estimation and Validation a Firm-Year Measure of Conservatism", Working paper, sloan scholl, MIT, Combrige.

Kim, B. and Jung, K.(2007), "The Influence of Tax Costs on Accounting conservatism", Korea Advanced Institute of science and technology.

Laffond, R. and Watts, R.L.(2008), "The Information Role of Conservatism", The Accounting Review, PP. 447-478.

Li, J.(2008), "Accounting Conservatism, Information Uncertainty and Analysts Forecasts", Working paper, Columbia University.

Nagar, V. and Nanda, D. and Wysocki, P.(2003), "Discretionary Disclosure and Stock-Based Incentives", Journal Of Accounting and Economimcs, PP. 283-309.

Pae, J. and Thornton D. B. and Michael, W.(2005), "The Link Between Earnings Conservatism and Price to Book Ratio", [Contemporary Accounting Research](#), PP. 1-27.

Paek, W. and Chen, L. and Sami, L.(2007), "Accounting Conservatism Earnings persistence and pricing Multiples on Earnings", Working paper, sungkynukwan Uninersity, Arizona state University-West campus, and Lehigh University.

Pownall, G. and Way mire, G.(1989), "Voluntary Disclosure Credibility and Securities Prices: Evidence From Management Earnings Forecasts", Journal OF Accounting Research, PP. 227-245.

Ryan, G.R.(2006), "Identifying Conditional Conservatism", European Accounting Review, PP. 511-525.

Xu, W.(2009), "Do Management Earnings Forecasts Incorporates Accruals, Journal of Accounting and Economics, PP. 1-52.

Zang, J.(2008), "The Contracting Benefits of Accounting Conservatism to Lenders and Borrowers", Journal of Accounting and economics, PP. 27-54.

Zmijewski, M.E.(1984), "Methodological Issues Related to the Estimation of Financial Distress Predication Model ", Journal of Accounting Research, PP. 59-82.